

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

Director: DEM. I. DOBRESCU
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU

Avocat. Fost Magistrat Pro-
decanul Baroului de Ilfov

ALEX. CERBAN

Profesor la Facultatea
de Drept, București

IOSEF G. COHEN

Avocat

GR. CONDURATU

Fost Consilier la C. de Apel
București, Avocat

N. JAC CONSTANTINESCU

Președinte la Curtea de Apel din
București

RÉNÉ DEMOGUE

Profesor la Facultatea
de Drept din Paris

V. DONGOROZ

Confer. la Facult. de
Drept din Buc. Avocat

CONSTANT IONESCU

Avocat, al Statului. Doctor
și Laurent în Drept Paris

ALFRED JUVARA

Profesor Universitar
Avocat

Dr. ȘT. LADAY

Membru în
Consiliul Legislativ

I. GR. PERIȚEANU

Avocat

C. SIPSOM

Profesor la Facultatea
de Drept, București

C. STOEANOVICI

Dr. în Drept din Paris
Avocat

GR. TRANCU-IAȘI

Fost Ministru al Muncii
Avocat

P. VASILESCU

Profesor Universitar
Avocat

AL. VELESCU

Dr. în drept din Buc
Avocat

ALBERT WAHL

Profesor la Facultatea
de Drept din Paris

Secretar de redacție: E. C. DECUSARĂ, Dr. în Drept din Paris. Directorul Statisticii Judiciare.

Membrii corespondenți pentru Paris: EDOUARD LEVY și SILVIU KRAINIC, D-ri în Drept, Avocați, Paris.

Membrii corespondenți pentru Polonia: EMIL ST. RAPPAPORT, Președinte la Curtea de Casație din Varșovia.

ABONAMENTUL

Un an p. B-ci, Case com., Autorit. 1400 lei
" Avocați 1000 "
" Magistrați 800 "
6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

În lunile Iulie și August

Apare odată la două săptămâni

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București Strada Artei No. 5

Lângă Palatul Justiției

TELEFON 13/29

S U M A R

- Salariile magistraților, de Curierul Judiciar.
- Legea pentru accelerarea judecăților din 11 Iulie 1929 pentru Procedura Bucovineană, de Orestea Ternaveanu.
- Problema Agricolă în România (urmare și finit) de N. Ștefănescu-Jaccint.
- Hotărâre bizară, de Osvald Teodoreanu.

JURISPRUDENȚE:

- Curtea de apel București s. V: Corina Mănescu cu Ministerul Instr. Publice (Contencios. Buget. Drept admis prin legea organică. Sume nealocate în Buget. Profesor secundar. Gradații. Legea învățământului secundar din 1928 (Art. 98); Art. 50, 79 legea contab. publice.
- Trib. Iași s. II: Haia M. Cahane dat judecăței pentru bancrută simplă (Dacă data încetării plăților este fixată anterior datei de 1 Dec. 1928 prin sentința de declarare în faliment, infracțiunea de bancrută simplă este amnestiată), cu o Notă de Vintilă Dongoroz.
- Cabinetul de Instrucție Trib. Brașov (Ordonanța de neurmărire contra lui X fost ajutor de judecător ce fusese instruit pentru fals), cu o Notă, de Al. Kostachi.

Salariile magistraților

În urma unei porunci din loc înalt s'a hotărât mărirea soldelor ofițerești în așa măsură încât se spune că un locotenent-colonel va primi mai mult decât primește astăzi un consilier de Curte de apel.

Odată cu știrea mării considerabile a salariilor magistraților în Franța (un consilier de Curte de apel e retribuit acolo atâta cât e retribuit la noi un Consilier de Casație), — ne cad sub ochi și următoarele cuvinte ale marelui jurisconsult Alfredo Rocco, rostite în calitatea sa de ministru al justiției în Italia. Le reproducem întocmai, astfel cum au fost publicate sub semnătura sa în „Revue pénitentiaire de Pologne“ (No. 3—4 din 1929):

„Nous sommes tous d'accord quant au traite-

ment économique des magistrats. Il est nécessaire de donner aux magistrats les conditions indispensables de calme et de sécurité, voir même de leur créer une situation privilégiée par rapport aux autres fonctionnaires. En réalité, aucune catégorie de fonctionnaires ne se trouve dans les mêmes conditions que la magistrature, la fonction du magistrat devant vraiment être considérée comme „sur-humaine“.

„Pour que cette fonction puisse être exercée d'une manière qui ne donne prise ni aux critiques, ni aux soupçons, pour qu'elle ait tout le prestige nécessaire, elle exige de celui qui est appelé à assumer le contrôle le plus absolu sur tous, sur tous les rapports de la vie sociale, une sorte d'isolement spirituel, lourd de sacrifices et de renoncement douloureux.

„Les hommes qui se vouent à ce sacerdoce et à cette mission (car c'est bien — sacerdoce et mission — qu'il faut dire), ont droit tout au moins à une existence exempte de toutes préoccupations matérielles“.

* * *

Actualul nostru ministru al justiției, d-l Gr. Iulian, care se știe că a făgăduit o însemnată mărire a salariilor magistraților (1), se află așa dar în bună companie. Suntem încredințați că Domnia-Sa se va ține de cuvânt.

CURIERUL JUDICIAR

1) V. raportul la bugetul Minist. Justiției din 1930 precum și „Curierul Judiciar“ 1930 Nr. 9, p. 133.

Legea pentru accelerarea judecăților din 11 Iulie 1929 și procedura civilă bucovineană

De multă vreme se arată că procedura civilă din Vechiul Regat nu mai corespunde exigențelor vremii având ca defecte mai ales durata interminabilă a proceselor cari se prelungeau din cauza formalităților inutile, a multiplelor incidente de procedură și a numărului mare de jurisdicțiuni, ce denotă că procedura română, legiferată înainte de război, nu mai concordă cu tendințele moderne de drept, nici din punct de vedere teoretic și nici din punct de vedere social (a se vedea *G. Plastara*, Curs de drept civil român, vol. 10, pag. 201-205).

Din aceste cauze, noile sisteme, reținute în legile noastre procedurale din anul 1925 și 1929, încearcă realizarea accelerării justiției prin o procedură mai simplă și mai rapidă, combinând în acest scop ideile conducătoare ale procedurii formale cu cele ale procedurii sumare.

Amintitele legi neavând însă ca singură menire de a înlesni judecățile ei și pe aceea de a unifica procedura civilă a patriei întregite, ele adoptă și anumite dispozițiuni bune cari sunt aplicabile în provinciile unite și cari au intrat ca atare în obiceiurile judecătorești.

Recenta lucrare legislativă ține în fine mai ales cont de numeroasele discuțiuni (doctrinare și de variatele soluțiuni de jurisprudență ce au urmat promulgării primei legi din anul 1925 pentru unificarea, înlesnirea și accelerarea judecăților reformând, în parte și procedura civilă din Bucovina, care cuprinde și unele dispozițiuni de natură fiscală.

Pentru afacerile de jurisdicțiunea judecătoriilor de ocoale, se menține dispozițiunea de competență, *ratione materiae*, de a atribui afacerile până la valoarea de 50.000 lei judecătoriilor, rămânând ea, afacerile mărunte (bagatelare) până la valoarea de 5000 lei, să fie judecate după procedura sumară în vigoare în Bucovina (art. 67 din lege).

Legea omite însă a trece asupra judecătoriilor de ocol din Bucovina și atribuțiunea de a judeca afacerile cambiale până la valoarea de 50.000 lei, cum e situația în Vechiul Regat, menținându-se sub acest raport mai departe paragraful 51 alin. 3, din norma de jurisdicțiune a procedurii civile bucovinene, după care, orice litigiu din afaceri cambiale ține, *ratione materiae*, de exclusiva competență a tribunalului.

Pentru afaceri mărunte, hotărârile cari se pronunță de judecătorii de ocoale în ultima instanță vor fi supuse recursului la tribunalele respective pentru exces de putere, incompetență, violare de lege, omisiune esențială și denaturare de acte.

Recursul este suspensiv de executare (art. 70 din lege).

Astfel tribunalele funcționează ca instanțe de casare constituționale pentru afacerile bagatelare ce le vin în recurs putând fi invocate pe lângă motivele de recurs din art. 70 din legea accelerării și cele enumerate în art. 33 din legea Curții de Casație. Nu se poate însă admite părerea că s'ar fi menținut ca motive de recurs și cazurile de nulitate ale paragrafului 477, alin 1-7 din proc. civ. bucovineană, ce poartă asupra motivelor de apel în afaceri bagatelare, deoarece apelul din procedura civilă bucovineană a fost cu totul înlăturat în afacerile bagatelare, înființându-se relativ la ele numai calea de atac a recursului la tribunal. Acesta ca instanță de casare, se va conforma numai legii Curții de casație și art. 70 din legea accelerării, cari, fiind dispozițiuni de excepție, sunt de strictă interpretare și ca atare nu se pot încadra în seria limitativă a motivelor de recurs și alte cazuri de casare ce erau altă dată valabile.

Dacă tribunalul găsește întemeiate motivele pentru cari s'a atacat hotărârea, evoacă întreaga afacere pe care o judecă în prima sau ultima instanță, după regulile competenței sale, nemaiputând trimite chestiunea judecătorei, cum o admitea altă dată parag. 478 din proc. civ. buc., desființându-se sub acest raport precenadele juridice ce deseori aduceau inutile și interminabile amânări a proceselor, dispozițiunea art. 70 alin. penultim al legii acele, fiind o inovație fericită relativ la modificarea procedurii bucovinene.

Termenul de recurs este de 5 zile libere dela comunicarea cărții de judecată pentru partea absentă, sau dela pronunțare, când părțile au fost prezente, chiar dacă prin alte legi se prevede un alt termen.

Motivele recursului se vor arăta prin petițiunea de recurs, sau printr'un memoriu separat, ce se va comunica intimatului cu cel puțin 10 zile înainte de termenul fixat pentru judecarea recursului. Procedura buc. necunoscând expunerea motivelor de recurs prin memoriu separat, introdus chiar după trecerea termenului declarării recursului, legiuitorul a înființat sub acest raport o dispozițiune procedurală de înlesnire, folositoare pentru justițiabili, cari, adeseori, în intervalul relativ scurt până la declararea apelului, nu puteau culege informațiunile necesare atât în fond cât și din punct de vedere de drept, spre a putea face uz cu temeiul de calea de atac pusă la dispoziție.

Alte cereri noi decât cele ce au fost aduse în dezbateri înaintea instanței de fond, nu pot să se valorifice pe calea recursului care, în această privință, are efectul apelului limitat cunoscut în paragraf. 482 din proc. civ. bucovineană.

Legea accelerării formând procedura de drept

comun în orice materie civilă și comercială de natură contencioasă, însă numai înaintea tribunalelor ca primă instanță, precum și înaintea Curților de apel (art. 60), reese că procesele înaintea tribunalului, ca instanță de apel, cât și procesele înaintea judecătorilor de ocoale urmează a se judeca după proc. civ. buc. iar nu după legea accelerării.

Se pune chestiunea dacă apelul contra cărților de judecată este devolutiv sau nu.

Starea de drept cu privire la această problemă este de importanță serioasă fiindcă după proc. civ. buc. apelul nu era nici odată devolutiv, instanța de apel având facultatea de a trimite afacerea, de câte ori credea de cuviință, spre o nouă desbateră instanței de fond, din care cauză prima lege de accelerare din 1925, în scopul de a înlătura orice tergiversare a litigiilor —, mai ales că în spiritul general era dorința afirmată atât de hotărât ca procesele să se soluționeze cât mai rapid —, a dispus, în baza art. 35, 37, și 43, ca și apelul contra cărților de judecată din Bucovina, să fie cu efect devolutiv. Prin aceasta legiuitorul a curmat sistemul, prevăzut de paragr. 494 și 496 din proc. civ. buc., ce prelungea enorm litigiul și care admitea ca un proces, de care sunt legate atâtea interese, să se plimbe de nenumărate ori dela tribunal la judecătorie și înapoi, fără ca instanța de apel la care s'a recurs să se ocupe serios de el și să dea soluțiunea cuvenită după ce eventual va completa singură desbaterile, prin administrarea probelor pe cari le-ar mai crede necesare, evocând fondul și hotărând fără întârziere asupra litigiului (a se vedea *Jurisprudența Generală*, anul IV, 1926, No. 35, speța 1628).

Aceasta era starea juridică până la legea din anul 1929. Legea de procedură accelerată din 1929 prin articolul 37 declarând abrogată întreaga lege de accelerare din 1925, se conchide în quasi unanimitate de tribunalele din Bucovina că dispozițiunile paragrafului 494 și 496, ce au fost abrogate de articolele 35, 37 și 45 din legea accel. din 1925, ar fi reînființate, introducându-se iarăși în procedură promenadele juridice dela instanța de apel la prima instanță și înapoi, apelurile dela judecătoriile din Bucovina nemaî având astfel efect devolutiv.

Deci chestiunea: se aplică sub regimul legii din 1929 paragraf. 494 și 496 din proc. civ. buc. sau nu?

Fiindcă singura deosebire de principii între cele două proceduri de accelerare ce s'au succedat nu este alta decât aceea că cea nouă a restrâns numărul decăderilor din drepturi și al nulităților nu se poate admite că a fost în intențiunea noiei legi de a reînvia o situație procedurală ce ar sta în flagrantă contradicție cu însuși scopul urmărit de legiuitor, de a pune la dispoziția justițiabililor o

justiție rapidă și de a înlătura vechile posibilități de a prelungi litigiile prin sisteme anacronice abandonate de noul legiuitor.

Situația preconizată de paragrafele 494 și 496 nu se mai poate adopta, aceste texte de lege neputându-se aplica fiindcă prin simpla abrogare a legii din 1925 nu pot reînvia dispozițiunile acelor paragrafe.

O abrogare a unui text de lege arată numai că textul desființat nu mai există în viitor. În consecință fiindcă dispozițiunile paragrafelor 494 și 496 nu mai existau la data promulgării legii din 1929, ele nu pot fi aplicate sub imperiul acestei legi care, nici expres, nici tacit, nu a dispus reînvierea textelor procedurale rămase fără ființă. (A se vedea argumentarea d-lui consilier Alexandru Ștefănescu, în *Curierul Judiciar*, anul XXXIX No. 18, pag. 284-288, din care se vede că prin legea accelerării din 11 Iulie 1929 nu au reînviat dispozițiunile procedurale din teritoriile alipite contrarii scopului legiuitorului de a accelera procedura).

Dispozițiunile art. 40, relativ la aderarea la apelul principal făcut de adversar, nefăcând parte din cap. VI, ce poartă asupra dispozițiunilor comune, nu se aplică apelurilor contra cărților de judecată ale judecătorilor.

Apelurile și răspunsurile la apeluri relative la hotărârile judecătorilor vor avea mai departe cuprinsul prevăzut în paragraf. 467 și 468 din proc. civ. buc.

Dispozițiunile art. 50 din legea accelerării despre cheltuelile de proces și onorariile avocațiale, cât și ale art. 52, despre calcularea procentelor legale, făcând parte din capitolul ce poartă asupra dispozițiunilor comune se vor aplica și la judecătoriile de ocol; de asemenea dispozițiunile art. 57, despre cererile introductive de instanță, apelurile și orice alte acte de procedură insuficient timbrate, art. 58, despre amânarea proceselor prin acordul părților, art. 59, despre suspendarea judecății din cauza neprezentării părților, art. 47 ce poartă asupra schimbării domiciliului uneia din părți în cursul procesului, art. 48 ce dispune ca partea care a fost prezentă la o înfățișare nu va mai fi citată în cursul instanței, art. 51, despre socotirea termenelor procedurale și, în fine, art. 49 și art. 53, ce poartă asupra sancțiunilor impuse părților, martorilor sau experților cari au ocazionat amânarea procesului ce cuprind, în general, principii cunoscute de paragraf. 44, 48, 11, 125, 142, 333 și 335 din proc. civ. bucovineană.

De altfel, se menține principiul legiuitorului din 1925, de a forma prin recenta lege, cum s'a amintit mai sus, procedura unificată de drept comun înaintea tribunalelor de prima instanță și înaintea Curților de apel tratându-se în cea mai mare parte despre rânduiala procedurală înaintea lor.

Scopul urmărit de noul sistem procedural nu depinde numai de înscrierea unor anumite reguli de drept în lege, ci este condiționat mai ales de abilitatea judecătorilor în conducerea și concentrarea procesului, cărora art. 26 al legii le dă, atât dreptul de a adresa părților întrebări, spre a explica punctele nelămurite ale litigiului, cât și de a pune orice chestiuni în dezbateri care ar duce la soluționarea procesului și a ordona, în fine, toate măsurile care pot lămurii judecata în marginea dispozițiilor legale, acceptându-se astfel în mare parte sistemul conducerii procedurale prevăzut în paragraf. 182 și 183 din codul civ. buc. (A se vedea discursul d-lui senator Dr. Alexandru Popovici, ținut în ședința Senatului din 11 Iunie 1929, cu ocazia dezbaterilor proiectului de lege pentru accelerarea judecăților).

Doctrinariii bucovineni sunt de părere că modernizarea procedurală s'ar fi efectuat mai bine dacă s'ar fi acceptat sistemul paragraf. 27 din proc. civ. buc., după care, înaintea tribunalelor și înaintea Curților, părțile trebuie să fie reprezentate numai prin avocați și dacă s'ar fi impus totodată împuterniciților părților de a expune, după rolul ce-l au în proces, în acțiune, sau în răspuns la acțiune, starea faptică a litigiului în mod cât se poate de complet (a se vedea comentarea legii de accelerare, de juriconsultul bucovinean Dr. Iosif Kreiss, în cotidianul *Morgenblatt* din Cernăuți, din 8 Decembrie, 15 Decembrie și 22 Decembrie 1929), lucru ce s'a omis a se face, legiuitorul dimpotrivă, prin art. 62 din legea accel. abrogând art. 40 din legea avocaților ce cuprindea o dispozițiune foarte bună și, în orice caz, mai adecvată nivelului tehnic juridic la care trebuie să se ridice procesele într-un stat civilizat.

De altfel, în loc să se acorde un termen de cel puțin 30 de zile dela primirea citației până la fixarea termenului de judecată ce, de regulă, în practică, are ca efect că, între introducerea acțiunii și primul termen, curge un interval de 42—60 de zile, ar fi fost cu mult mai rațional a impune părților să introducă întâmpinările ce le acordă legea (răspunde la acțiune, completează acțiunea și completează replicii), împreună cu toate excepțiunile procedurale și apărările de fond, până cel mult la prima înfățișare, ceea ce ar preconiza un sistem cât se poate de eficace în scopul realizării accelerării judecăților.

Procedura înaintea tribunalelor se desfășoară după dispozițiunile de ordinatoria litis din recenta lege în modul următor:

În urma introducerii acțiunii, alcătuită conform dispozițiilor art. 1 și 2 din lege, președintele va fixa un termen de înfățișare astfel ca, dela data primirii citației, pârâtul să aibă cel puțin 30 de zile pentru depunerea întâmpinării, și fiind invitat să

depună întâmpinarea cu cel puțin 10 zile înainte de termenul ce s'a sorocit.

Deși s'a menținut obligativitatea întâmpinării ca în legea din 1925, care s'a dovedit utilă pentru pregătirea dezbaterilor proceselor și mai ales pentru evitarea surprinderilor, legea din 1929 nu prevede alte sancțiuni pentru omisiunea introducerii întâmpinării decât aceea a obligațiunii părții, care a ocazionat prin aceasta prelungirea procesului, de a plăti adversarului despăgubiri ce se vor impune de instanță în raport cu dauna cauzată prin amânarea procesului, pe baza art. 13 și 49.

Cu mult mai eficace este sancțiunea prevăzută în atari cazuri de paragraf. 398 al proc. civ. buc. care dispune că, în ipoteza că răspunsul la acțiune n'a fost dat la timp de pârât, reclamantul poate cere să se dea hotărâre în lipsă, conform paragraf. 396 proc. civ., admitându-se pretențiunea din acțiune.

De altfel, dispozițiuni la fel cu cele din art. 13 și 49 din legea accelerării prevede și paragraf. 142 din proc. civ. buc. prin cari partea care a dat ocazie la amânarea unei înfățișări sau prelungirea unui proces va fi obligată, după cererea adversarului, la despăgubirea cheltuelilor ocazionate prin aceasta, această sancțiune numai de ordin pecuniar s'a dovedit în practică a fi de puțin folos fiindcă numai menținerea decăderilor procedurale poate avea ca efect înlăturarea prelungirii nejustificate a proceselor.

Întâmpinarea nu se comunică reclamantului, fiind de dator să consulte dosarul și să vadă dacă a răspuns pârâtul la acțiune și eventual ce răspuns a dat. S'a adoptat în această privință, relativ la reclamant, o măsură bazată pe adagiul de drept roman „jura vigilantibus non dormientibus scriptae sunt“ (a se vedea răspunsul fostului ministru de justiție G. Mârzescu în dezbaterile Senatului din 1925).

Dacă pârâtul a introdus întâmpinarea la timp, reclamantul va putea, înaintea termenului de înfățișare, sau să răspundă la întâmpinare, sau să completeze cererea sa de chemare în judecată și să efectueze înmânarea și comunicarea înscrisurilor către pârât încă înaintea termenului de judecată fixat.

Pârâtul care ar avea interes să se soluționeze procesul cât mai curând are și el la rândul său dreptul de a răspunde, înainte de termen, la completarea sau modificarea acțiunii făcute de reclamant. Această facultate deși nu este expres prevăzută de lege, rezultă însă prin argumentare din art. 11 și 13 din lege, cari dau chiar dreptul pârâtului de a cere un termen pentru formularea și depunerea întâmpinării, cerere ce se acordă de instanță. Urmează deci că pârâtul diligent nu poate fi oprit a depune întâmpinările sale chiar înain-

tea primei înfățișări, evitându-se astfel prelungirea procesului prin fixarea unui nou termen pentru depunerea întâmpinării.

Pârâtul care nu are interes de o grabnică soluționare a litigiului (cazul normal) va putea cere, cum s'a zis, la prima ședință, un termen pentru formularea și depunerea întâmpinării, a cererii reconvenționale, a cererii de chemare în garanție sau de introducerea unui terțiu în proces, precum și pentru a depune noi dovezi cu privire la acțiunea reclamantului sau la aceste cereri (art. 11).

Tribunalul va acorda pârâtului amânarea cerută, conform art. 13, condamnând în același timp partea ce a ocazionat amânarea să plătească celeilalte părți despăgubiri conform art. 49 din lege.

Termenul ce se va acorda de instanță se va fixa în conformitate cu normele arătate în art. 4 din lege și anume astfel ca partea să poată îndeplini formalitățile procedurale necesare, legea nelimitând timpul în care trebuie să fixeze termenul, ci urmând că sub acest raport să se țină cont de motivele invocate de parte pentru admiterea amânării solicitate. În ipoteza când pârâtul nu ar depune întâmpinarea cu cel puțin 10 zile înainte de termenul fixat pentru judecată, cum prevede art. 4 alin. 3 din lege, el nu va putea înfrunța, după cum s'a zis mai sus, alte consecințe decât acelea de a suporta cheltuelile ocazionate adversarului prin atitudinea sa. O astfel de omisiune poate avea de efect ca reclamantul, care a primit întâmpinarea prea târziu, să nu fie în măsură a răspunde până la termen și să fie constrâns a cere o amânare a procesului pentru a răspunde, cerere ce urmează a se admite de instanță obligându-se tot odată pârâtul, potrivit art. 49 din legea accelerării să plătească reclamantului o despăgubire în raport cu dauna ce rezultă din acea amânare.

Dacă, cu toate că pârâtul a răspuns la timp, reclamantul nu a venit să răspundă sau să introducă complectarea sau modificarea cererii sale de chemare în judecată până la ziua înfățișării, el va putea cere la ședință un termen pentru formularea răspunsului său, cerere ce i se va acorda, instanța condamnându-l în atare caz, să plătească celeilalte părți despăgubiri, potrivit art. 49 din legea accelerării.

În prima ședință ce se fixează pentru judecarea acțiunii, pârâtul are dreptul a cere să i se acorde un termen pentru completarea întâmpinării, conform art. 11 din lege, cerere ce se admite, indiferent dacă reclamantul a complectat cererea de dare în judecată înaintea ședinței ori o va complecta într'un termen ulterior.

Legea nu prevede dacă aceste termene pot fi prelungite de instanță, deci, în această privință, urmează să se aplice pentru Bucovina dreptul comun ce rezultă din dispozițiunile paragraf. 123—

143 din proc. civ. buc., referitoare la termenele și înfățișările în proces.

Paragraful 128 din proc. civ. buc. dispunând că numai așa numitele termene fatale, a căror prelungire legea o interzice expres, nu pot fi prelungite de instanță, rezultă că termenele judecătorești, amintite mai sus, ce se acordă de instanță pentru îndeplinirea procedurii, pot fi prelungite, neadmițându-se însă prelungirea prin învoiala părților.

Instanța va putea acorda o asemenea prelungire după cerere numai dacă partea e împiedicată, din cauze de neînălăturat sau foarte serioase, de a îndeplini la timp procedura ce îi incumbă și dacă, mai ales, fără prelungirea solicitată, partea ar suferi o pagubă ireparabilă.

Partea care a obținut prelungirea va putea fi ținută potrivit art. 49, la plata cheltuelilor ocazionate de amânarea procesului.

După proc. civ. din Bucovina se fixa asupra acțiunii o așa numită *primă înfățișare*, conform paragraf. 239, cu scop limitat, această ședință fiind destinată numai pentru încercarea de împăcare, pentru anunțarea incidentelor de inadmisibilitate a căiei de drept luate, a incompetenței tribunalului, a litispendenței și a lucrului judecat, cum și pentru primirea declarațiunii chematului în garanție. La prima înfățișare trebuie apoi făcută cerere de depunere de cauțiune pentru cheltuelile de judecată, afacerea putându-se soluționa la acea primă înfățișare prin hotărâre, pe baza recunoașterii, a renunțării, sau în urma lipsei unei părți, iar reclamantul putând să facă la acea primă înfățișare și cererea pentru modificarea acțiunii; alte cereri sunt cu totul excluse dela această ședință. Legea accelerării necunoscând dispozițiunea privitoare la prima înfățișare legiferată de codul de proc. civ. buc. cu tendința de a tria procesele, dispune prin art. 4 că președintele, îndată ce primește cererea de judecată va fixa un termen de înfățișare care n'are însă un cuprins îngrădit și la care poate, după împrejurări, a se desbata și a se hotări asupra afacerii chiar în fond.

Situațiunea creiată sub acest raport de legea accelerării corespunde stării procedurale prevăzute de paragraful 440 din proc. civ. buc. pentru judecățile înaintea judecătorilor de ocoale unde primul termen se destinează chiar pentru începerea desbaterei ce, de altfel, în Bucovina nu se admitea pentru procesele dela tribunale sau dela curți. Noua lege desființând așa numita primă înfățișare al cărei loc îl ia termenul de înfățișare ce se fixează asupra cererii de chemare în judecată, se pune chestiunea până când, în cursul procedurii, reclamantul are dreptul de a-și retrage cererea de dare în judecată fără asentimentul pârâtului, fiindcă, după paragraful 237 din proc. civ. buc., acțiunea putea fi retrasă fără consimțământul pârâ-

tului numai până la începutul primei înfățișări, prevăzută de paragraful 239 din proc. civ. buc. În această privință, nu se prevede nimic prin noua lege a accelerării, așa că trebuie a se examina care situațiune din noua rânduială procedurală corespunde începutului primei înfățișeri din paragraful 237 proc. civ. buc.

Fiindcă pârâtul de altă dată, prin prezentarea sa la prima înfățișare, manifesta că are de gând a sta în judecată cu reclamantul, rezultă că trebuie precizat care atitudine a pârâtului sub noua procedură ar proba că el își manifestă intențiunea de a se judeca cu reclamantul. Este neîndoios că pârâtul își arată intențiunea de a se judeca numai prin depunerea întâmpinării la care a fost invitat de președinte, conform art. 4 din legea accelerării. Astfel fiind, credem că putem conchide temeinic că numai până la depunerea întâmpinării de către pârât se poate efectua retragerea acțiunii fără consimțământul lui.

După paragraful 243 din proc. civ. buc., judecătorul delegat cu ținerea primei înfățișări, în cazul când, după rezultatele acestei înfățișări, apare ca necesară fixarea unei desbateri, va obliga imediat prin jurnal pe pârât să răspundă la cererea de chemare în judecată și va fixa pentru răspuns un termen, potrivit cu împrejurările speței, care, în nici un caz, nu va fi mai mare de 4 săptămâni.

Răspunsul se dă printr'un memoriu preparatoriu. Dacă răspunsul la acțiune n'a fost dat la timp de pârât, reclamantul poate cere să se dea o hotărâre în lipsă asupra fondului, conform paragrafului 396 proc. civ. buc. Noua lege nu prevede o astfel de sancțiune drastică, motivată pe intențiunea consecventă de a inaugura o justiție cât se poate de expeditivă. În această privință, din art. 14 al legii accelerării, privitor la urmările neintroducerii întâmpinării de către pârât, rezultă că pârâtul va putea ridica, în cursul procesului, numai excepțiunile procedurale ce sunt de ordine publică și va putea cere probe în fond numai când proba cerută este jurământul, când necesitatea probei ar reeși din desbateri și partea nu o putea prevedea și când, în fine, administrarea probei nu provoacă amânarea procesului.

Fiindcă redactarea art. 14 e astfel stilizată că permite caracterizarea excepțiilor procedurale după dispozițiile diferitelor coduri de proc. civ. astăzi încă în vigoare în țara noastră (a se vedea *Dem. D. Stoenu*, Legea pentru accelerarea judecăților, pag. 79), în Bucovina urmează a se recurge la dispozițiile paragrafului 240 din proc. civ. buc. din care rezultă că numai excepțiunile privitoare la inadmisibilitatea căiei de drept îmbrățișate, la litispendența și la autoritatea lucrului judecat, pot fi ridicate de pârât ori când în cursul procesului, chiar dacă aceste excepțiuni n'au fost propuse prin

întâmpinare și chiar în ipoteza când nu s'a făcut nici o întâmpinare.

Deși s'ar părea că legiuitorul a vrut să excludă apărările de fond ale pârâtului când probele nu vor fi fost cerute până la primul termen, sau, eventual, până la acel acordat conform art. 10-13 din lege, totuși, prin excepțiile largi ale art. 14, se admite posibilitatea de a invoca probe noi în cele trei cazuri sus zise, dintre cari două nu provoacă amânarea procesului și a treia constituie o măsură de echitate (când necesitatea probei ar reeși din desbateri), cari însă, în practică, înlătură în multe privinți efectul sancțiunii procedurale ce se intenționa a se aplica pârâtului lipsit de diligență în proces.

După sancțiunea riguroasă din paragraful 398 al proc. civ. buc., dacă răspunsul la acțiune n'a fost dat la timp, se admite acțiunea prin hotărârea dată în lipsă, conform paragrafului 396 proc. civ. buc. Noua lege e în această privință cu mult mai indulgentă și admite ca pârâtul să introducă întâmpinarea, fără nici o sancțiune de decădere împotriva sa, chiar după ce a expirat termenul ce i s'a acordat în acest scop și anume până la ședința de desbatere ce s'a fixat de instanță.

De altfel, potrivit art. 29 din legea accelerării instanța este obligată, în cazul când la termenul fixat pentru judecarea acțiunii, sau la un termen ulterior, se înfățișează numai una din părțile litigante, lipsind cealaltă, să examineze toate lucrările dosarului putând să admită chiar pretențiunile părții absente, dacă le va găsi întemeiate.

Aproape la fel dispune paragraful 399 din proc. civ. buc., însă numai pentru cazul când, după prezentarea la timp a răspunsului la acțiune, a fost fixată o audiență pentru desbaterea orală iar una din părți lipsește la această înfățișare sau la una fixată ulterior pentru desbaterea orală, când, la cererea părții prezente se poate pronunța hotărârea ținându-se însă cont de rezultatele probelor propuse și cunoscute părții absente. Art. 15-27 din lege cuprind dispozițiuni asupra probelor și asupra administrării lor cari completează și modifică unele dispozițiuni relative la probe din proc. civ. buc. De importanță este mai ales art. 21 din lege care cuprinde o măsură bună, aceea în baza căreia justiția poate obliga pe adversar de a depune la instanță actul pe care-l deține și de care depinde deslegarea procesului.

Această dispozițiune care cuprinde o inovație pentru Vechiul Regat există în paragraful 303 din proc. civ. însă diferă de dispozițiunea din art. 21 din legea accelerării prin aceea că partea care cere aducerea actului trebuie să arate numai împrejurările cari fac probabilă posesia actului de către adversar, pe când art. 21 din legea accelerării cere mai mult și anume completa dovadă că adversarul deține un act probatoriu referitor la proces.

În această ordine de idei ar mai fi de amintit că, în cursul procedurii de administrare a probeilor, părțile nu au dreptul să ceară a se admite alte dovezi decât cele ce s'au propus de ei în scris (adică, în cererea de dare în judecată, în întâmpinare, în complectarea acțiunii, etc.), afară, bine înțeles, de excepțiunile prevăzute de art. 14, din legea accelerării de care s'a vorbit mai sus.

ORESTE TARNAVEANU

(va urma)

Problema Agricolă din România *

(urmare)

VII

Dar cooperativele agricole de producțiune, lăsate la facultatea sătenilor, prin actualul regim agricol, nu vor putea juca rolul obștiilor de producțiune și desfacere obligatorii ?

De sigur că nu, pentru că conform cu noua îndrumare agrară dată prin legea circulațiunii pământurilor rurale, a creditului funciar rural și agricol și cea a cooperației din 1929, se constată că atențiunea noului legiuitor a fost îndreptată în principal la formarea proprietății mijlocii rurale de 25 ha, care este privită ca soluționare a problemei crizei agricole de la noi, și foarte puțin asupra cooperativei agricole de producțiune. Dovadă este că legea cooperației din 1929 nu numai că nu se ocupă în special de ele, dar nici măcar nu le menționează. Căci art. 4 din această lege se exprimă în chipul următor :

„Societățile cooperative pot avea ca obiect ori ce activitate în legătură cu nevoile economice și culturale comune ale asociațiilor lor.

Astfel se vor putea constitui cooperative pentru înlesnirea creditului necesar asociațiilor și fructificarea economiilor populare (bănci populare); pentru cumpărarea și arendarea de pământ (obști sătești) pentru efectuarea în comun a lucrărilor de îmbunătățirii financiare pentru organizarea lucrului în comun; pentru utilizarea în comuna de mașini și instalațiuni; pentru organizarea asociațiilor sau cele trebuitoare exercitării profesiunii, precum și valorificarea produselor muncii; pentru procurarea articolelor de primă necesitate (magazine de consum); pentru înlesnirea de construcțiuni eftine și sănătoase de locuit, etc.

Se vor putea constitui cooperative care să aibă ca obiect satisfacerea în acelaș timp a mai multor nevoi ale asociațiilor lor“.

Nu se poate tăgădui că și cooperativele agricole de producțiune sunt cuprinse în termenii generali ai acestui articol dar aceste cooperative rămân la caprițiul micilor agricultori săteni, care nedându-și seama de importanța lor practică le va neglija, așa după cum au procedat până în prezent.

În expunerea de motive a acestei legi găsim în această privință la rubrica: „felul cooperativei“, constatarea că la 31 Decembrie 1927 funcționau următoarele cooperative de producție și consum afiliate centralelor din București: 1) 2054 de cooperative de consum, aprovizionare și desfacere în comun cu 191, 662 asociați; 2) 825 de cooperative agricole cu 65,238 aso-

ciați; 3) 862 de cooperative pentru exploatarea pădurilor cu 61,754 de asociați; 4) 53 de cooperative de pescuit cu 3,675 asociați; 5) 11 cooperative miniere cu 1,149 asociați; 6) 332 diverse cooperative de producție cu 11,743 asociați; 7) 100 obști de arendare cu 12,079 asociați; 8) 337 obști de cumpărare cu 35,191 de asociați).

E de remarcat numărul restrâns al cooperativei agricole actuale, care pe lângă că nu au organizațiunea indicată în prezentul studiu, singura în măsură a ne valorifica solul, dar și așa cum se găesc astăzi, pentru o țară agricolă ca a noastră, numărul de 825 cooperative, cu 65,328 de asociați este semnificativ, și ne arată puținul interes de care au dat dovadă, în această chestiune, conducătorii noștri de la expropriere și până în prezent.

În aceeași expunere de motive se menționează apoi că: „Aprovizionarea cooperativei s'a făcut mai ales cu mărfuri de consum familial și într'o măsură mai restrânsă cu articole necesare producției: unelte agricole etc. Aceasta reese din următoarele cifre, arătând vânzările pe ultimii ani :

	1920	1921	1922	1923
Articole de consum propriu zis	41,110,000	74,050,000	92,020,000	111,850,000
Uneltele și materialele agricole și viticole	6,380,000	8,380,000	13,110,000	64,090,090
	1924	1925	1926	1927
	119,176,000	89,248,800	68,248,000	33,321,000
	15,198,000	18,421,000	31,421,000	16,277,000

Datele statistice confirmă cu chipul acesta constatările pe care le-am făcut în această privință.

VIII

În rezumat și spre a face precizări, sistemul legilor agrare din 1929 pentru remedierea crizei agricole actuale, după cum rezultă din legile pentru circulațiunea pământurilor rurale, pentru organizarea creditului funciar rural și agricol, și aceea a cooperației din anul 1929, consistă în principal din crearea unei proprietăți mijlocii rurale de 25 ha, mai prospere de cât mica proprietate rurală actuală dubioasă însă din cauza împrejurărilor în care se va înființa, lăsând la discrețiua micilor agricultori înființarea cooperativei agricole de producție, fără nici o obligațiune pentru aceștia, cu toate că li se pun fonduri speciale la dispoziție.

În sistemul preconizat de noi, mica și mijlocia proprietate agrară, spre a da rezultate fericite acoperirii nevoilor gospodărești rurale și țării o balanță comercială activă vor trebui organizate în mod obligatoriu de către Stat, în obști de producțiune și desfacere, printr'o instituțiune anume creată în acest scop precum ar fi s. ex. oficiul național al cooperației române prevăzut de legea cooperației din 1929, și cu sprijinul unui credit al obștiilor.

Obștiile de producțiune și desfacere vor trebui înființate pe toată întinderea țării, pe suprafețe de la 500 ha. în sus, în condițiunile arătate. Tot cuprinsul domeniului nostru rural urmând să devină un laboratoriu imens în care toate forțele noastre agricole organizate să dea o luptă sistematică pentru realizarea unei producțiuni de cereale bundente și de calitate, singura în măsură să ne redea avântul economic de odinioară.

* Vezi „Curierul Judiciar“ No. 29 din 14 Septembrie 1930

IX

Se mai poate legifera însă astăzi obligativitatea obștilor de producțiune și desfacere ?

De sigur că da, pentru că în fapt se constată că s'a făcut o greșeală cu lipsa unei asemenea legiferări, iar în drept constituția cea nouă, din 1923, prevede prin art. 21, că :

„Toți factorii producători se bucură de o egală ocrotire. Statul poate interveni prin legi, în raporturile dintre acești factori pentru a preveni conflictele economice și sociale.

De unde rezultă că principial legiuitorul nostru constituent a admis că se poate legifera pe cale ordinară, pentru prevenirea conflictelor economice și sociale.

Este apoi un principiu superior de ordin social modern, care trece poate toate legile și constituțiile. El își face loc treptat în aceste legi și constituții și caută a fi generalizat în întreaga lume civilizată. Presează la aceasta și revoluția socială din Rusia, ca și revoluția prin care trece lumea întreagă și în special Europa dela războiul mondial încoace.

Acest principiu consistă dintr'o nouă caracterizare a rolului politic și social al dreptului de proprietate.

Proprietatea, de și garantată prin constituție (sub raportul juridic, a devenit totuși o funcțiune socială față cu interesele generale ale societății.

De câte ori aceste interese superioare o cer, modul de funcționare al proprietății urmează să fie modificat în conformitate cu ele.

Acesta a fost de altfel principiul pe temeiul căruia constituția noastră din Iunie 1917 a votat două milioane de hectare pământ sătenilor din proprietatea rurală mare particulară, fiind consacrat categoric prin însăși legea pentru reforma agrară din 1921 care cu privire la exproprierea pe pământurile rurale, prevede prin art. 1 că: „Se expropriază pentru cauză de utilitate națională proprietățile rurale țărănești, de a înființa pășuni comunale, precum și pentru scopuri de interes general economic și cultural“.

Și dacă la baza exproprierei pământurilor rurale rezidă acest principiu, de ce el nu și-ar găsi aplicarea și atunci când este chestiunea numai de organizarea proprietății rurale expropriate ?

Din acest punct de vedere pământurile rurale expropriate, nu pot fi considerate ca date sătenilor de cât sub condițiunea de a se folosi de ele pe temeiul aceluiași principiu care privește noua proprietate rurală țărănească ca o funcțiune socială supusă obligațiunii de a fi cultivată intens și rațional, spre a nu scădea producțiunea de cereale a țării și a nu determina dezastrul său economic și financiar.

Prin urmare, măsura obligativității unei culturi raționale a pământului miciei noastre proprietăți rurale, dobândită în întregime în aceleași condițiuni, de la legea rurală din 1864 și până astăzi, fiind cuprinsă în însăși legile care au determinat exproprierea, nimeni nu mai poate face vre-o obiecțiune atunci când se impune necesitatea de a da o organizațiune obligatorie și sub controlul Statului, sub formă de obști sau cooperative agricole de producțiune și desfacere, nou-lui nostru domeniu agrar.

X

Cum s'ar putea sancționa obligativitatea obștilor de producțiune și desfacere ?

I) Prin suprimarea creditului necesar micilor agricultori săteni care vor refuza să facă parte din obștiile

sau cooperativele agricole de producțiune și desfacere.

Exemplu: Am văzut că legea pentru organizarea creditului funciar rural și agricol prevede că societățile civile de credit funciar rural și agricol ce se vor înființa pe temeiul său, vor avea de scop a acorda împrumuturi ipotecare asupra pământurilor rurale; împrumuturi pe gaj asupra inventarului agricol și produselor solului; credite personale de la cooperativele de credit etc.

Ar urma să se legifereze că toate aceste împrumuturi, în bani și inventarii agricole să se acorde numai sătenilor constituiți în obște de producțiune și desfacere.

II) Pământurile rurale ale micilor agricultori săteni neconstituiți în asemenea obști să fie urmărite pentru creanțele ipotecare și chirografare în favoarea sătenilor constituiți în obște.

Cu asemenea sancțiuni și față cu avantajii în obști de producțiune și desfacere nu ar mai putea rămâne sătean plugar care să nu primească a-și vedea țarina îmbogățită.

XI

Nu se poate tăgădui că cultura intensivă a solului se poate obține și prin alte mijloce decât prin sistemul obștilor de producțiune obligatorii.

Ast-fel în Italia „bătălia grâului“ a fost câștigată tot prin cultura intensivă a pământului, însă printr'un sistem propriu, improvizat anume spre a corespunde nevoilor financiare de moment pe care le avea Italia în 1925, balanța sa comercială prezentând un deficit de patru miliarde lire provenit din importul grâului. Acest deficit a fost acoperit prin întesificarea producțiunii de grâu, care a fost ridicată de la 10 la 15 chintale la hectar, reușind să satisfacă consumul intern.

Sistemul italian de intensificarea producțiunii de grâu are la baza sa obligativitatea însămânțării conform prescripțiilor unui comitet, urmând a se întrebuința semințe selecționate, îngrășăminte și unelte perfecționate puse la dispoziție de Stat.

S'au înființat ferme model și concursuri cu premii în banii pentru cele mai alese culturi de grâu, Statul alocând un fond însemnat pentru construcțiuni rurale.

În afară însă de cheltuelile prea mari pe care le suportă Statul sistemul italian este inferior sistemului obștilor de producțiune și desfacere, stimulentele premiilor agricole italiene ne putând egala pe acela al interesului pe care l'ar oferi sătenilor agricultori organizațiunea permanentă a acestor obști.

Desfacerea cerealelor noastre pe piețele străine a mai întâmpinat în perioada dela 1929 — 1931 încă o dificultate : criza de supraproducție din America și Europa, determinată de împrejurarea că dela război încoace toate țările agricole au făcut eforturi pentru sporirea producțiunii, iar țările industriale s'au silit să cultive cât mai abundent cereale.

Concurența dintre țările care le exportează și în special a Americii, — bogată în cereale de calitate, rezultat al unor credite ieftine și al unui utilaj perfecționat, — și la care s'a adăugat în timpul din urmă și concurența cerealelor sovietice Rusești, fruct al colectivizării forțate, este de natură a pune piedici exportului nostru de cereale, pe lângă dificultățile de transport pe care le suportă.

În condițiunile acestea, în afară de organizarea internă a producerei cerealelor de care ne-am ocupat în capitolele precedente este necesară și o organizați-

une care să înlesnească desfacerea lor pe piețele străine.

Rezolvarea acestei probleme nu depinde însă numai de inițiativa țării noastre, ci de înțelegerea pe care vor trebui să o facă în comun țările agricole la o altă cu cele industriale. — Asociațiunea lor sub direcția Societății Națiunilor pe temeiul raționalizării producțiunii este singura soluțiune practică indicată de situațiunea actuală.

Dificultățile realizării acestei asociațiuni sunt nețigăduit foarte mari. — Unele sunt de ordin politic. — Căci Rusia Sovietică din cauza regimului său politico-social nu convine să intre în asociațiune cu statele burghezo-capitaliste, care de asemenea din cauza condițiunilor lor economice deosebite nu se poate preciza întrucât ar putea fi convinse toate să facă parte din asociațiune.

Pentru aceste considerațiuni nu se poate concepe o asociațiune generală de State. Se vor asocia numai acelea care vor putea conveni.

Aplicată apoi, în domeniul agricol, reducerea producțiunii va trebui calculată față cu rezervele de cereale care se impun pentru anii secetoși, care nu se pot prevedea. De aceea în acest domeniu raționalizarea nu ar putea însemna la început decât găsirea mijloacelor de înmagazinare și deschidere de credite, pentru surplusul de cereale, care urmează să fie păstrat.

Pentru normalizarea prețurilor și însănătoșirea situațiunii economice actuale măsura raționalizării va trebui complectată :

1. Prin prohibițiunea la import a cerealelor Statelor din afară de Uniune, care ar urma astfel să fie oprite de a pătrunde pe piețele țărilor federalizate; și

2. Ca fixarea prețului cerealelor, după calitățile lor și conform unui plan care ar tinde la normalizarea acestor prețuri, rămase anarhice în urma perturbărilor economico-financiare dela război încoace, să se facă pentru toate țările din asociațiune printr'un oficiu de bursă internațional autorizat de Uniunea Statelor respective.

N. ȘTEFANESCU-IACINT
Avocat

HOTĂRÂRE BIZARĂ?

La începutul lunei August, expirate, am sesizat pe Onor. Ministeriu de justiție cu o plângere a Mariei Ursuț, născută Iconar, soție de plugar din comuna Bonțida, județul Cluj, contra următoarei hotărâri, pe care o transcriem întocmai:

Judecătoria Rurală Cluj.

No. P. 10005 din 1928.

SENTINȚA

Ședința publică din 15 Martie 1930.

Președinția d-lui Ioan Istrate, judecător, Grigore Tătaru, grefier.

La ordine fiind judecarea procesului penal.

Procedura fiind complectă, la apelul nominal se prezintă: Dr. I. Munteanu, av., pentru Dr. Miclea, av.

JUDECATA:

Asupra procesului penal de față prin care Ursuț Marișca din comuna Bonțida se inculpă că a comis faptul de insulte.

Având în vedere că infracțiunea s'a săvârșit înainte de 1 Decembrie 1928 și că până astăzi nu s'a dat o hotărâre definitivă.

Considerând că amnestia fiind de ordine publică, instanța este obligată a o constata din oficiu.

Că așa fiind, având în vedere, că prin dispozițiunile art. 1 al legii amnestiei publicată în „Mon. Oficial” No. 121 bis din 6 Iunie 1929, se amnestiază toate infracțiunile de drept comun săvârșite și încercate până la 1. XII, 1928, asupra cărora nu s'a dat nici o hotărâre definitivă cu excepția celor enumerate în art. 2 și 3 din lege.

Considerând că în speță legiuitorul penal califică infracțiunea săvârșită, delict de insultă, care nefiind exceptată de la amnestie, conf. art. 2 și 3, urmează ca judecata să conste aceasta.

Pentru aceste motive și în numele legii, hotărăște:

Declară amnestiată infracțiunea lui Ursuț Marișca născută Iconar din comuna Bonțida, și-o obligă să plătească onorariu d-lui avocat Gh. Miclea 450 lei în timp de 15 zile, sub urmările execuției. Părțile sunt mulțumite cu sențința.

Dosarul se trimite la arhivă, Cluj, la 15. III. 1930.

Judecător, (ss) Dr. Istrate.

Grefier, (ss) G. Tătaru.

Așa dar, într'un proces de insulte, în care acțiunea publică urmează a fi stinsă, prin efectul amnestiei, inculpatul —, care e chemat în judecată, numai spre a se apăra de inculpare, și nici într'un alt scop, dacă nu se prezintă, întrucât nu are nevoie să se prezinte, deoarece amnestia fiind de ordine publică, operează de plin drept și se aplică ex officio, — se poate vedea condamnat ca în specie, la un onorariu de avocat, fără să fi fost chemat dinaintea judecății și în acest scop și fără să se fi putut apăra contra unor pretențiuni cu totul străine scopului chemării sale în judecată.

Iată cecece ne pare foarte straniu și contrariu, tu turor principiilor, consacrate de toate procedurile, din timpurile cele mai vechi și până în prezent. Este de esența oricărei hotărâri judecătorești, pentru ca ea să fie operantă și opozabilă părții, ca această parte să fie valabil chemată dinaintea instanței legalmente investită, cu o judecată. De îndată ce oricare din aceste condițiuni, nu e îndeplinită, o judecată valabilă, nu e și nu poate fi rostită.

E prea adevărat că în materie de amnestie, legiuitorul stingând acțiunea penală a înțeles să respecte drepturile părții lezate și principiul legalei investiții a instanței penale, cu judecarea și a acțiunii civile accesorii, și a menținut competența instanței penale, de a continua numai judecarea acțiunii civile, care a rămas singurul obiectiv al judecății. A pus însă o condițiune, sine qua non, și anume pe aceia ca instanța penală să fi fost investită și cu acțiunea părții civile, *valabil constituită*. Iată unica excepție la forcluziunea instanței penale. Cu oricâtă bună voință legiuitorul n a făcut nici o altă excepțiune, în favoarea avocaților cari ar mai putea avea vreun rol, după pronunțarea amnestiei, numai în ipoteza continuării instanței cu o parte civilă valabil

constituită. Incât chiar în sistemul lichidării raporturilor profesionale ale avocaților cu clienții lor, în instanța care vedează litigiul dintre alte părți, în instanța specială de amnestie, *din oficiu*, acel sistem nu poate avea nici o aplicare. Deși, e foarte bizar, ca un litigiu, bunăoară dintre X și Y, prin efectul procesării, să se transforme și în alte două litigii accesorii, dintre X cu avocații săi și dintre Y cu ai săi, sau în ipoteza împăcării părților, judecata luând act și închizând dosarul, să continue totuși a se urma între părți cu avocații lor, în vederea lichidării pretențiunilor profesionale ale avocaților, în materie de amnestie *din oficiu*, însă, un atare sistem e inadmisibil. Avocatul nu are nici un rol, nu prestează nici un serviciu, acțiunea publică se stinge, în lipsă de parte civilă, dosarul se închide, cum mai poate dar continua procesul sui generis, pentru un onorar, care nu poate fi datorit, pentru prestațiuni de servicii, într'o instanță, în care nu s'a putut presta nici un serviciu?

Desigur că atunci când amnestia nu se pronunță ex officio, și ie câștigată prin știința, arta, iscusința și munca avocatului, care a luptat în una sau mai multe instanțe, spre a face să triumfe punctul său de vedere, drepturile sale sunt intangibile. În sistemul de lichidare al onorariilor avocațiale de către instanța care a tranșat litigiul, aceasta poate fi competente să se pronunțe și asupra pretențiunilor de onorar. În această unică ipoteză însă, însăși chestiunea amnestiei a format obiectul unui litigiu.

Dar, nu acesta e cazul hotărârii suscitată. Iată de tiunea amnestiei a format obiectul unui litigiu.

Iar când se mai constată că cei 450 lei onorar, au crescut dela 15 Martie până la 18 August 1930, la suma de 700 lei, așa precum o dovedește, chitanța avocațială în următoarea cuprindere:

Biroul Advocatîal Dr. George Miclea
Cluj, Piața Cuza Vodă No. 15, Telefon 447

Domniei-Sale șapte sute

D-lui Ursuș Marișca

în Bonțida.

Țin să recunosc, că azi am primit dela d-voastră suma de lei 700, adică șapte sute, în procesul cu Ursuș Vasile, în speze procesuale ca achitare totală.

Restul face lei 250.

Cluj, la 18. VIII. 1930.

Cu stimă, (ss) Miclea, avocat.

Fie-ne îngăduit a întreba: oare sentimentele noastre de umanitate și de eleganță profesională, nu sunt atinse prin atari proceduri? Mai ales plugariilor, oameni simpli și încrezători în onoarea și conștiințiozitatea avocaților, aceștia le datoresc protecțiune și ajutor căci nu au alte mijloace de a reacționa contra obijduirilor de tot soiul. Oprimarea lor, chiar

de către avocați, ține mai mult de injustiție și de inichitate. Hotărârile justiției nu trebuie și nu pot să consfințească atari tendinți.

Iată de ce d-l Ministru al justiției, are cuvântul.

3 Septembrie 1930.

OSVALD TEODOREANU.

CURTEA DE APEL BUCUREȘTI S. IV.

Audiența de la 12 August 1930

Președinția D-lui M. POSSA, consilier
Corina Mănescu cu Ministerul Instruc. Publice
Decizia civilă No. 420

Contencios. Buget. Drept admis prin legea organică. Sume nealocate în buget. Profesor secundar. Gradații. Legea învățământului secundar din 1928 (Art. 98). Art. 30. 79. Legea contabilității publice.

Gradațiile convenite după legea învățământului secundar, făcând parte integrantă din retribuția lunară a profesorului sau maestrilor trebuiesc înscrise în buget cu începerea anului bugetar care urmează imediat după împlinirea termenului de gradație.

Ministerul instrucției publice este obligat în puterea legii menționate a le plăti, chiar dacă nu a înscris în bugetul anual sumele necesare, legea contabilității publice neputând constitui o piedecă pentru plata lor.

Curtea,

Asupra acțiunii în contencios intentată prin petiția înregistrată la No. 7283 din 1930 de Corina Mănescu, maestră de gospodărie la Liceul de fete „Maria Brâncoveanu“ din București, în contra Ministerului de Instrucție Publică, prin reprezentantul său legal, pentru a se vedea obligat a-i plăti regulat cu începere dela 1 Ianuarie 1924, a doua gradație lunară cu sporurile respective, ce i se cuvine în calitatea sa de maestră titulară în învățământul secundar.

Văzând actele și lucrările din dosar precum și susținerile părților.

Având în vedere că faptele necontestate de părți sunt următoarele :

Reclamanta a fost numită pe ziua de 15 Septembrie 1911 prin ordinul Ministerului pârât No. 64148 din 1911 ca maestră de gospodărie la școala secundară de fete gr. II, actualmente Liceul de fete „Maria Brâncoveanu“ din București.

După 12 ani de funcționare ca suplinitoare, a fost numită maestră titulară la aceiași școală prin ordinul Ministerului No. 98503 din 5 Octombrie 1923.

După promulgarea legii pentru învățământul secundar din 8 Mai 1928 care îi acordă două gradații de salariu, reclamanta s'a adresat Ministerului cerându-i și notificându-i formal cererea sa de a-i achita nu numai prima gradație pentru cei cinci serviți ca maestră titulară, dar și a doua gradație pentru anii serviți ca maestră suplinitoare. Ministerul refuzând a-i achita aceasta din urmă gradație, reclamanta i-a intentat acțiunea de față prin care pretinde ca Ministerul să fie obligat a-i plăti regulat cu începere dela 1 Iunie 1930, gradația a doua de salariu cu sporurile legale în valoare totală de lei 1200 lunar, iar pentru trecut a-i plăti suma de lei 92.400 ce reprezintă valoarea gradațiilor cu sporurile ce i se cuvin pe epoca 1 Ianuarie 1924 — 1 Iunie 1930. — Ministerul nu contestă nici faptul că după lege este obligat a plăti reclamantei două gradații pentru anii serviți în învățământ ca maestră suplinitoare și titulară, nici cantumul sumelor pretinse de reclamantă, însă își motivează refuzul său de plata gradației convenite pentru anii de supli-

nire pe împiejurarea că în buget nu au fost până acum alocate sumele necesare pentru ordonanțarea acestei plăți

Considerând că, potrivit art. 98 legea învățământului secundar din 8 Mai 1928, gradația este creșterea periodică a lefii profesorilor și măștrilor titulari, provizorii și definitivi, cărora li se dă după timpul lor de serviciu din cinci în cinci ani anumite procente la leafa de bază; că suplinitorilor deveniți titulari li se socotese la gradații anii serviți, acordându-li-se pentru tot timpul suplinirii o singură gradație, când anii trec de cinci;

Având în vedere că potrivit menționatului text de lege, reclamantei i se cuvine o primă gradație, întrucât a servit cinci ani în calitate de maestră titulară, gradație pe care Ministerul pârât i-a achitat-o regulat; dar i se mai cuvine încă o gradație pentru tot timpul suplinirii de 12 ani, pe care însă Ministerul i-o refuză pe motiv că nu are sume alocate în buget, în acest scop.

Considerând că potrivit art. 98 al. 4 din legea învățământului secundar, înscrierea gradațiilor în buget se face cu începerea anului bugetar care urmează imediat după împlinirea termenului; că deci Ministerul Instrucțiunii este totdeauna îndatorat a îngriji din timp ca să înscrie în bugetul său toate sumele ce urmează a se plăti personalului didactic odată cu salariile și gradațiile ce li se cuvin, de oarece după legea menționată gradațiile fac parte integrantă din retribuția lunară a profesorului sau maestrului, formând împreună cu leafa de bază un lot indivizibil la care se calculează drepturile profesorului la sporuri sau pensiuine;

Având în vedere că Ministerul pârât, dacă nu a înscris la timp în bugetul anual sumele convenite ca gradații, nu se poate pune astăzi la adăpostul propriei sale neglijențe, obiectând că nu are căderea a ordonanța acele sume, fiindcă legea Comptabilității Lar opri a face cheltueli neprevăzute în buget.

Considerând că legea contabilității publice prevede în adevăr că nu se pot face angajamente fără credite prealabil deschise (art. 79); că aceeași lege arată că bugetul este actul prin care sunt prevăzute și prealabil aprobate veniturile și cheltuelile anuale ale Statului (art. 4), ceea ce înseamnă că toate cheltuelile Statului admise de legile în vigoare trebuie neapărat stabilite în buget (art. 50), neputându-se concepe ea pe cale bugetară să se răpească sau să se micșoreze drepturile câștigate pe temeiul legilor existente;

Considerând că odată ce retribuțiile funcționarilor Statului sunt reglementate prin legile organice ale serviciilor publice, implicit prin acele legi se prevede obligația pentru Stat de a le plăti la timp, fie că sunt sau nu credite deschise în bugetul în curs; această obligație începe a curge dela promulgarea legii noi și durează atâta timp cât o altă lege organică nu o înlătură sau o modifică; în nici un caz normele stabilite prin legea specială nu pot fi abrogate prin simpla omisiune a legii bugetare; căci, altfel, dacă drepturile câștigate prin legi ar fi meru puse în discuție sau trecute cu vederea în fiecare an, la alcătuirea și votarea bugetului, atunci s'ar ajunge la o stare de incertitudine păgubitoare atât particularilor cât și Statului însuși: fiind incompatibilă cu concepția serioasă a unui Stat de drept;

Având în vedere că, așa fiind Ministerul pârât numai cu violarea art. 98 din legea învățământului secundar a refuzat a plăti reclamantei gradația a doua pentru timpul cât a servit ca maestră suplitoare, astfel că acțiunea reclamantei cată a fi admisă și în consecință Ministerul să fie obligat a-i achita regulat dela 1 Iunie 1930, această a doua gradație cu sporurile ei legale, precum și pe trecut, cu începere dela 1 Ianuarie 1924, suma cerută prin acțiune, întrucât Ministerul nu a contestat nici quantumul sumei, nici data dela care reclamantul are dreptul a o primi ca a doua a sa gradație;

Văzând și cererea de cheltueli de judecată, și onorar de

avocat asupra cărui apreciind, în lipsa unor dovezi făcute conform art. 50 legea acceler. judecăților, o fixează la suma de Lei 4.000.

Pentru aceste motive redactate de d-l consilier G. P. Docan, Curtea admite acțiunea etc.

(ss) M. Possa, N. Georgian, G. P. Docan,
Grefier, (ss) Conea,

TRIB. IAȘI SECȚIA II

Audiența de la 22 Iulie 1930

Președenția d-lui M. PĂCURARU, președinte
Sentință penală No. 751

Bancrută simplă, Nedeclararea încetării plăților și (in)nerarea registrelor în mod neregulat, Faliment. Fixarea datei încetării plăților anterior zilei de 1 Dec. 1928. Dacă infrațiunea e amnestiată?

Când comerciantul n'a declarat tribunalului încetarea plăților și n'a ținut registre în mod regulat, e considerat bancrutar simplu, iar faptul este consumat la 3 zile după data încetării plăților pentru nedeclarare și în momentul încetării plăților pentru starea neregulată a registrelor.

Dacă aceste dați sunt anterioare zilei de 1 Dec. 1928, infrațiunea este amnestiată.

Tribunalul,

Având în vedere susținerile inculpatei și concluziunile d-lui procuror, consemnate în jurnalele No. 7071 din 16 Iunie 1930 și 7751 din 27 Iunie 1930.

Având în vedere că, lucrările de instrucție urmate în cauză, se stabilește că, inculpata, fiind comerciantă, nu s'a conformat disp. art. 19 și 20 cod. com. și nici n'a făcut declarație de încetarea plăților conf. art. 705 c. com. De asemenea, n'a ținut registre comerciale conform art. 26 și 27 c. com., dela data începerii comerțului și până atunci când a fost declarată în stare de faliment.

Având în vedere că, potrivit dispozițiilor art. 714 al. I cod. comercial, procedura falimentului înaintea jurisdicțiunii comerciale și instrucția sau procedura penală se vor urma independent una de alta, de unde rezultă că, declararea în stare de faliment nu este o chestiune prejudicială a acțiunii penale și nici de judecată, putându-se deci pune în mișcare acțiunea publică fără a se aștepta rezultatul procedurii falimentare și putându-se judeca penalul fără a se suspenda până ce instanța comercială se va pronunța dacă comerciantul este în încetare de plăți și, deci, declarat falit.

Că, prin urmare, falimentul nefiind o chestiune prejudicială, conform cu principiul general, că cele constatate și statuate în civil nu formează lucru judecat în penal decât numai în cazul chestiunilor prejudiciale, urmează că cele stabilite în civilo-comercial fie în privința stărei de încetare de plăți, fie a calității de comerț, nu pot fi invocate cu putere de lucru judecat în chestiunea de bancrută și instanța penală este ținută să intre în cercetarea elementelor delictului de bancrută simplă sau frauduloasă, care de altfel nu cere ca comerciantul să fi fost declarat falit, ci numai să fi încetat plățile.

Că fiind astfel, indiferent, pentru ca un comerciant să fie bancrutar simplu, dacă declararea în stare de faliment a avut loc, sau dacă starea de faliment s'a ridicat, ceea ce interesează pentru existența acestui delict penal fiind numai data încetării plăților, rezultă în mod evident că acesta este momentul când delictul a luat naștere, neavând nici o importanță dacă a existat o sentință de declarare în stare de faliment.

Că, în speță, constatându-se că data încetării plășilor, fiind fixată la 12 Sept. 1927, iar decretul de amnistie având data de 6 Iunie 1929, acest delict de bancută simplă intră în prevederile decretului de amnistie, fiind astfel inutil și fără interese a ne preocupa de data declarării în stare de faliment care a avut loc ulterior decretului de amnistie.

Pentru aceste motive, precum și pentru acele din opinia d-lui jude Tr. Scriban.

În neunire cu concluziunile d-lui procuror, constată că delictul de bancută simplă intră în prevederile decretului de amnistie.

(ss) M. Păcuraru, Tr. R. Scriban.

O P I N I E

Subsemnatul am fost și rămân de părere că în speță delictul de bancută simplă nu intră în prevederile legii de amnistie din 6 Iunie 1929.

Haia M. Kahane, fiind declarată în stare de faliment prin sentința trib. Iași s. III din 10 Octombrie 1929 și deferită de d-l Prim-procuror cabinetului III instrucție, în urma cercetărilor acestui cabinet, este trimisă în judecată prin ordonanța definitivă No. 190 pentru bancută simplă, conform art. 876 al. V, 877 al. II și III și 881 c. com., constatându-se că nu s'a conformat dispozițiilor art. 19 și 20 din codul de comerț n'a făcut declarație de încetarea plășilor conform art. 703 c. com. și n'a avut registre conf. art. 26 și 27 c. com. dela 1919—1925. În instanță a cerut amnistierea pentru motivul că data încetării plășilor, provizor fixată prin sentința declarativă în stare de faliment la 12 Septembrie 1927 și necontestată precum dovedește cu certificatul Grefei tribunalului Iași secția III, atașat la dosar, este anterioară lui 1 Decembrie 1928, întrucât toate bancrutele simple săvârșite înainte de această dată, sunt amnistiate.

Or, pentru a formulă această apărare, inculpata se pune în ipoteza că delictul său a fost comis la data încetării plășilor, ceea ce nu se pare întemeiat.

Delictul de bancută simplă, după cum rezultă din textul art. 876 c. com., este imputabil comerciantului care a încetat plășile și se găsește în unul din cazurile enumerate de același articol și

Prin urmare, nu se pedepsește comerciantul pentru că ar fi săvârșit un fapt determinat, ci pentru că, prin întrunirea unor elemente cărora în mod prezumtiv legea le-a dat conexitate, el se găsește într-o situațiune considerată delictuoasă. Comerciantul nu se pedepsește pentru faptul a nu-și publica foaia dotală sau de a nu ținea registrele prevăzute de lege, deși aceste fapte constituiesc abateri dela regulă de dreptul comercial, ele nu-și au sancțiuni decât atunci când comerciantul, cade în încetare de plăși. Dar nici încetarea plășilor, singură, nu constituie vreun delict, încât apare manifest că legea nu pedepsește un fapt al comerciantului, fie acel de a nu-și plăti datoriile comerciale ajunse la scadență, ci pedepsește prezumția de rea credință care rezultă din întrunirea acestor elemente și atunci, pentru a vedea care este data când un comerciant săvârșește delict de bancută simplă, este de ajuns să ne întrebăm când are loc, în viața comercială această prezumată rea credință, sau mai bine zis, când se prezumă că are loc.

S'ar părea că la data nerespectării uneia din prescripțiunile codului de comerț, care în conformitate cu art. 876 și 877 c. com. atrage calificarea de bancutar simplu pentru comerciantul în încetare de plăși. În realitate, nu aceasta este reaua credință, aceasta este numai un indiciu, pe baza căruia legea o stabilește. Dacă reaua credință, ar constă numai din acest fapt, ar fi o simplă neglijență, pe care legea nu ar putea-c pedepsi cu doi ani închisoare. Reaua credință o prezumă însă legea a există în toată activitatea comerciantului, pe baza acestui indiciu coroborat cu încetarea plășilor. Și atunci, credem că este nelogic a considera că această rea cre-

dință ia sfârșit odată cu prima zi din epoca încetării plășilor, căci dacă legea prezumă pe un comerciant că e de rea credință, nu putem presupune că această rea credință încețază odată cu plășile, dinpotrivă, în practică se întâmplă tocmai invers și adeseori comercianți cari numai în urma unor întâmplări nefericite au căzut în încetare de plăși, se dedau posterior acestei date la acte, cari, chiar de nu pot fi calificate conform codului penal sau comercial drept frauduloase, nu e mai puțin adevărat oneste. Or, tocmai aceste acte sunt în măsură să caracterizeze reaua credință pe care a avut-o în vedere legiuitorul la crearea delictului de bancută simplă, fără a o enunța, dar evidențând-o prin faptul că l-a pedepsit cu aceeași pedeasă ca și...

Pentru aceste considerațiuni, delictul de bancută simplă se prezintă ca un delict continuu, comis de un comerciant în tot timpul vieții sale comerciale, pe baza prezumției de rea credință trase de lege din colaborarea celor două elemente: încetarea plășilor și nerespectarea unei prescripțiuni a codului de comerț și prin urmare el nu încetează decât odată cu stingerea oricărei activități comerciale, adică odată cu sentința de declarare în stare de faliment și prin urmare nu intră în amnistie, atunci când data acestei sentințe este posterioră lui 1 Decembrie 1928.

(ss) Ciolac.

Publicăm și părerea d-lui magistrat T. R. Scriban, la care se referă sentința.

OPINIE.

Văzând susținerile inculpatei, concluziunile d-lui Prim-procuror și lucrările din dosar din care se constată că, prin ordonanța definitivă No. 190 din 22 Noembrie 1929 a d-lui jude de instrucție a cab. III de p. lângă Trib. Iași, s'a trimis în judecată pe Haia M. Kahane, pentru delictul de bancută simplă.

Văzând că, prin sentința comercială din 10 Octombrie 1929, dată de Trib. Iași, secția III, s'a declarat în stare de faliment pe inculpata Haia M. Kahane, fixându-se provizor data încetării plășilor la 12 Septembrie 1927.

Văzând că, inculpata pretinde că faptul comis de ea intră în prevederile decretului-lege de amnistie No. 1720 din 6 Iunie 1929, întrucât, data încetării plășilor este fixată la 12 Septembrie 1927.

Văzând că, asupra acestei chestiuni, noi membrii tribunalului am căzut în divergență de păreri.

Noi, Traian R. Scriban, președinte, fiind pentru a se constata că delictul imputat inculpatei intră în prevederile decretului-lege de amnistie No. 1720 din 6 Iunie 1929, pentru următoarele considerente:

Având în vedere că, în cazul prevăzut de art. 877 al. II, delictul se consideră săvârșit continuu dela începutul comerțului până la faptul încetării plășilor, iar al. III consideră bancutar simplu pe acel care nu a declarat Tribunalului încetarea plășilor în termen de 3 zile, ceea ce înseamnă că, la încheierea acestui termen, delictul este consumat, prin urmare, dacă ultima zi când trebuia să facă declarație, e anterioară decretului de amnistie, faptul intră în prevederile acestuia.

Asupra faptului prevăzut de art. 876 al. V, legiuitorul nu are în vedere decât ținerea registrelor dela data începerii comerțului până la aceea a încetării plășilor, căci operațiunile cari trebuiesc constatate sunt tocmai acele săvârșite de comerciant în acest interval, altfel, în părerea contrară de consecință poate avea, pentru ideea regulatății registrelor, dacă ele sunt bine ținute dela data încetării plășilor până la epoca falimentului?

Căci, aceia ce interesează sunt operațiunile săvârșite până la data încetării plășilor, nu cele convenite de aici până la data falimentului.

Delictul de bancută simplă concretizat în al. V, art. 876

este continuu, dar continuitatea încetează la data ruperei firului vieții de comerciant, adică legea privește epoca încetării plăților ca punct terminus până când comerciantul trebuie să-și puie în ordine registrele;

De altfel, art. 876 al. II e categoric, căci prevede obligația existenței registrelor până la data încetării plăților, pentru că, faptele comercianților trebuie cercetate dela acest moment, îndărăt, spre a se putea verifica toate faptele cari au dus la încetarea exercițiului normal al comerțului.

Când codul zice „comerciantul care e în încetare de plăți” înseamnă că a precizat destul de clar o epocă de unde primim trecutul conduitei bancrutarului, în cadrul căruia legiuitorul a înscris un număr de fapte supuse penalizării.

Că, prin urmare, faptul se consideră săvârșit, continuat până la data încetării plăților, care, dacă e anterioară decretului de amnistie, înseamnă că delictul de bancrută simplă este cuprins în el.

Chiar aliniatul V, arată că comerciantul care nu a ținut de loc registre ori le-a ținut nerăgulat, săvârșește delictul de bancrută simplă, dacă se stabilește aceasta la data începutului comerțului, cum scrie art. 876 în primele rânduri.

Că, dacă, ipotetic, un comerciant găsit fără registre în regulă la data încetării plăților, s'ar grăbi să și le puie în ordine dela acest moment înainte, până la acel al declarării în stare de faliment, faptul nu ar prezenta nici o importanță pentru că clipa încetării plăților trebuie să-l găsească cu registre în regulă, iar bancruta constă tocmai în abaterea dela această îndatorire.

Pentru aceste motive, sunt de părere, că delictul de bancrută simplă este amnistiat.

Președinte, *Tr. E. Scriban*.

NOTA. — Chestiunea soluționată de Trib. Iași, a ocazionat discuțiuni mai la toate instanțele înaintea cărora s'a invocat pe baza legii din 6 Iunie 1929 beneficiul amnistiei în materie de bancrută simplă, provocând deseori divergențe de opinii.

Acest rezultat este foarte explicabil dacă ținem seamă de strânsa legătură ce există între incidența legii de amnistie subordonată unei date fixe și problema momentului consumativ al infracțiunii de bancrută.

Se știe că asupra acestui moment consumativ există două teze: una în care pentru existența delictului de bancrută este suficientă încetarea de fapt a plăților precedată sau urmată de vreunul din actele prevăzute de lege ca abateri susceptibile de a conduce la bancrută; alta după care nu se poate vorbi de bancrută (deci de fapt penal în materie falimentară) fără existența unei declarațiuni în stare de faliment.

Nu vom insista asupra acestor două teze, ne-am ocupat pe larg de ele atât în *Tratatul Tanoviceanu* vol. IV, p. 248 și urm., cât și în două adnotațiuni: *Pandectele Române*, 1928 part. II, p. 200 și *Jurisprudența Generală*, 1930 speța 166, unde am expus problema cu trimiteri la doctrină și jurisprudență, pronunțându-ne pentru teza că *declararea în stare de faliment* nu numai că este o chestiune prejudicială de judecată în materie de bancrută, dar este chiar un *element esențial* al acestui delict.

Toate actele prevăzute de art. 876-880 cod. com. sunt *prin ele însăși* acte indiferente ordinei juridice penale, întrucât legea penală nu le pedepsește,

chiar dacă s'au produs, cât timp interesele ocrotite prin instituțiunea falimentului nu au fost astfel atinse încât să se fi recurs la protecțiunea acestei instituțiuni și la sancțiunile derivând din ea.

Există un *prius logic* care a călăuzit pe legiuitor și care trebuie să ne călăuzească și pe noi, acela că ocrotirea prin sancțiuni penale nu poate și nu trebuie să intervină de cât acolo unde ocrotirea prin sancțiuni extra-penale apare ca insuficientă.

Ori, atunci când în viața comercială, situațiunea unui comerciant este în raport cu interesele creditorilor săi de așa natură încât nu e nevoie nici de ocrotirea extra-penală și de intervențiunea sancțiunilor extra-penale — recte declararea în stare de faliment cu tot cortegiul de sancțiuni ce o însoțesc — este absurd a se face loc sancțiunilor penale a căror intervențiune nu se poate explica de cât pentru a completa și fortifica sancțiunile extra-penale aplicate. (Observăm aici, pentru a evita orice rea înțelegere, că nu trebuie să se confunde sancțiunile extra-penale cu acțiunile preparatorii civile, fiindcă ocrotirea penală nu poate fi stabilită de strângerea acestor din urmă acțiuni, pe când dimpotrivă sancțiunile penale nu mai pot interveni acolo unde nu se simte nevoia de a se recurge efectiv și prealabil nici măcar la sancțiunile extra-penale. Ori în materie de faliment avem o sumă de sancțiuni extra-penale cari fac să funcționeze în mod imperativ *prius-ul logic* de care pomenim mai sus).

Așa dar comerciantul care ar săvârși actele prevăzute de art. 876-880 c. com. nu violează legea penală și nu poate cădea sub sancțiunile ei de cât atunci când căzând în încetare de plăți a lăsat să fie declarat în stare de faliment.

Pentru existența bancrutei și deci pentru incidența legii penale se cer, așa dar trei elemente : 1) Existența vreunuia din actele prevăzute de lege ca abateri susceptibile de a conduce la bancrută ; 2) existența încetării de plăți ; 3) Intervențiunea sancțiunilor extra-penale prin declararea în stare de faliment. Acest ultim element întregeste conținutul infracțiunii de bancrută vădind reaua voință din partea comerciantului de a nu face ceia ce e necesar pentru a evita declararea în faliment, rea voință care motivează dece abaterile săvârșite de el nu mai pot rămânea indiferente legii penale și care evidențiază și subliniază retrospectiv intențiunea frauduloasă cu care comerciantul a lucrat.

O infracțiune neputându-se consuma de cât atunci când obiectivitatea ei juridică este perfect întregită, adică, când toate elemente ce alcătuiesc conținutul ei sunt întrunite, noi credem, față de cele susținute, că delictul de bancrută nu se consumă de cât prin declararea în stare de faliment, deci prin aplicarea prealabilă a sancțiunilor extra-penale.

Am arătat în una din adnotațiunile amintite mai

sus că astăzi în doctrină această soluțiune a devenit dominantă, iar în jurisprudența italiană capătă continuu consacrare: (Cas. ital. 6 Iunie 1927 și 13 Aprilie 1928 reproduse de noi în *Jurisprudența Generală*, 1929 speța 576; Cas. ital. 20 Aprilie 1928 în *Jurisprudența Generală*, 1929 speța 620; Cas. ital. 19 Noembrie 1928 în *Jurisprudența Generală*, 1929, speța 826; Cas. ital. 6 Martie 1929 în *Jurisprudența Generală*, 1929 speța 1452).

La noi deasemeni s'a pronunțat în acest sens : C. Ap. Galați, dec. 19 Noembrie 1919 în *Pand. Române* 1922, part. II, p. 292; C. Ap. Buc. II, dec. 105 din 1927 în *Buletinul C. de Apel*, 1928, nr. 2; C. Ap. Buc. IV, dec. 196 din 1929 nepublicată și opiniunea separată a d-lui jud. *Stelian Ionescu* de la Trib. Ilfov în *Pand. Române*, 1928, II, p. 293 și în *Curierul Judiciar*, 1928, nr. 38 cu adnotațiunea d-lui *Traian Alexandrescu*.

Bazați pe considerațiunile de mai sus noi ne'am pronunțat deja asupra chestiunii soluționate de Trib. Iași, în sens contrar opiniunii majorității și anume că nu beneficiază de amnistie cei puși sub învinuire de banerută simplă dacă hotărârea declaratorie de faliment este posterioară datei de 1 Decembrie 1928, fiindcă momentul consumativ al infracțiunii în acest caz este posterior menționatei date. (Vezi adnotațiunea noastră în *Jurisprudența Generală*, 1930 speța 253 unde arătăm că în acelaș sens s'a pronunțat și jurisprudența italiană citând: Cas. ital. decizia din 16 Noembrie 1927 în *Revista penală* 1928, fasc. 10-11, pag. 397; idem decizia din 19 Noembrie 1928 în *La Giustizia Penale*, 1929, nr. 6-10, col. 240; idem decizia din 8 Februarie 1929 și 8 Mai 1929 ambele în *La Giustizia Penale*, 1929 nr. 23-5, col. 837-8.

Desigur însă că în sistemul tezei care consideră delictul de banerută consumat independent de hotărârea declaratorie de faliment, teză care recunoaștem că își mai are încă susținători, soluțiunea adoptată de Trib. Iași, în majoritate, găsește completă justificare, momentul consumativ al infracțiunii în această teză fiind sau data încetării de plăți în cazul când actele cari conduc la inermimare sunt anterioare aceste date, sau data când acele acte s'au produs în cazul când ele sunt posterioare datei încetării plăților și ca atare incidența amnistiei va fi în funcțiune de aceste date.

Noi însă împărtășim, după cum am arătat, părerea minorității.

VINTILA DONGOROZ

TRIBUNALUL BRAȘOV CABINETUL DE INSTRUCȚIE

Ordonanța definitivă No. 92 din 18 Iulie 1930

Jude-instructor delegat DR. R. BUSSEER.

Faptul de a opera cu indicațiuni false într'un registru de executări penale ale unei instanțe judecătorești, echivalează cu o mențiune care are de scop ca mandatul de arestare să nu mai fie emis. Depunerea sumei posterior înștiințării Parchetului, înlătură caracterul penal al faptului, care în asemenea împrejurări constituie o simplă abatere profesională.

Nei, Dr. R. Busser, jude-instructor delegat pe lângă cabinetul de instrucție al trib. Brașov.

Având în vedere actele de cercetare aflate la dos. No. P. 173 din 930 al acestui Cabinet, dresate contra lui Y, fost ajutor de judecător la judecătoria X, domiciliat în... liber;

Văzând rechizitoriul definitiv de neurmărire 4243 din 1930, dat de Parchetul trib. Brașov, având în vedere și dispozițiunile art. 129 pr. pen., expunem următoarele:

Judecătoria X prin adresa No. E 5 din 5 Aprilie 1930, anunță Parchetul cum că a fost sesizat de condamnații B. G. și G. G. că plătind fostului ajutor de judecător Y amenda de câte 1000 lei, la care au fost condamnați de către judecătoria X, dându-li-se chitanță personal de învinuit, se văd din nou urmăriți cu mandate de arestare pentru aceiași amendă, judecătorul K. făcând control în registrul de executări, a constatat, că în dreptul acestor condamnați se găsește făcută operația de învinuit că au executat pedeapsa, achitând sumele cu recipisele No. 6209 din 1929 și 6215 din 1929.

Făcându-se cercetări la percepție, s'a stabilit că aceste sume nu corespund cu recepisele specificate.

Tot judecătoria X, prin adresa No. E 53 din 16 Aprilie 1930, sesizează parchetul că acelaș sistem fu adoptat de ajutorul Y și cu condamnatul T. M., care era pedepsit cu 2000 lei amendă de judecătoria X și operat în registrul de executări că a achitat suma cu recepisa No. 6721 din 1929 a percepției S., ceiace a stabilit judecătoria, că nu era exact, această recipisă privind altă inecare și alt nume.

Prin adresa No. E 55 din 1930, judecătoria X, aduce din nou la cunoștința Parchetului că a constatat din cercetările sale predarea a două revolve cu adresa No. XII D. 61 din 1929, jandarmului P. I. dela postul T., spre a le înainta Corpului V armată, fiind corpuri delictive la legea port armelor, ceiace nu s'a făcut, fiind bănuț tot Y, întrucât adresa este făcută cu mâna sa, iar postul de jandarmi răspunde că nu s'a făcut înregistrarea la post a menționatei adrese.

Având în vedere că pe baza acestor adrese oficiale s'a început cercetările din acest dosar, constatându-se că în ce privește predarea acestor două revolve de către învinuit jandarmului P. I., se constată din adresa No. 940 din 25 Mai 1930 a postului de jandarmi T., precum și din adeverința dată de căpitanul B., dela Corpul V armată, cum că revolverul cu No. 2881154 cu șase cartușe și încă alt revolver s'a primit de jandarm și predat Corpului în ziua de 29 Iulie 1929, vârsându-l și acesta regimentului 89 infanterie după cum rezultă și din adresat Corpului No. 17047 din 25 Mai 1930, că deci pentru acest fapt nu există nici o neregularitate, fiind predarea făcută.

Considerând că în ce privește inecarea amenzii de 2000 lei dela T. M., pentru condamnarea sa la legea repausului duminical se constată într'adevăr din registrul de executări penale că aceasta a fost operat de învinuitul Y, că a plătit amenda cu recepisa No. 6721 din 1929, totuși din dosarul P 156 din 1929 al judecătoriei X, privitor pe acest condamnat, rezultă că acesta a făcut apel la tribunal, fiind achitat, încât nici nu putea fi operat în registrul de executări al judecătoriei și cu atât mai mult că a plătit suma, ceiace nu corespunde nici cu numărul recepisei.

Având în vedere că învinuitul nu recunoaște că ar fi primit, iar T. M. contestă că ar fi dat vreo sumă de bani ajutorului Y, încât nu se poate dovedi că acesta și-ar fi însușit

Fals. Dacă faptul unui judecător-ajutor de a opera cu indicațiuni eronate într'un registru de executări constituie delictul de fals ?

sumă de 2000 lei, rămânând inexplicabilă această operație în registru, pe care nu o justifică îndeajuns nici învinuitul.

Având în vedere că în ce privește încasarea sumei de 2000 lei dela condamnării B. G. G., se stabilește atât prin recunoașterea învinuitului, cât și prin chitanța, ce acesta a dat condamnaților, că a primit personal și în numerar 2000 lei dela ei, sumă la care fuseseră condamnați și că învinuitul a trimis suma la percepție prin luna Februarie spre a se elibera cuvenitele recepise, dar lipsind copiile depe sentință, receptorul B. nu le-a eliberat, că fiind apoi trimis cu efectuarea alegerilor în Basarabia și spre a nu se emite mandate de a restare contra numiților, a făcut operația că a plătit suma, punând numărul recepiselor, ce nu erau în realitate, dar că venind în luna Aprilie, în ziua de 3 Aprilie a deșus banii la percepție, eliberându-i-se cuvenitele recipise ce le-a anexat la dosar.

Considerând că din declarația funcționarului M. dela acea judecătorie rezultă că într'adevăr în dosarul respectiv nu se făcuse mențiuni de executare cu numărul recepiselor false, fiind ținute în evidență și numai de această el a trimis din nou la executare mandatele, iar învinuitul se justifică, că a fost extrem de ocupat cu alegerile atât din comună, cât și în Basarabia, fiind singur în acel timp la judecătorie.

Că astfel fiind în aceste împrejurări nu se poate stabili intențiunea lui Y de a-și apropria acești bani, sau a-i deturna, putând fi plauzibilă și justificarea sa de a fi făcut operația în registru ca o evidență să nu li se mai trimeată mandate de arestare, deși aceasta nu era regulamentară, ci o procedură cu totul prea ușuratică și naivă.

Că din toate aceste procedări ale învinuitului, pentru care s'au făcut cercetările din acest dosar, nu rezultă că dânsul ar fi avut vreun profit cu ceva, sau vreo persoană, sau Statul, să aibă vreo pagubă, iar pe de altă parte elementul subiectiv al vreunei infracțiuni penale nesubsistând, nu este toc de a se deschide o acțiune penală, ci acestea fiind numai abateri grave de ordin profesional, ce ar fi făcut cadrul unei cercetări disciplinare.

Pentru aceste motive, în unire cu concluziunile puse de d-l Prim-procuror, declarăm că nu este caz de urmărire contra lui Y, fost ajutor judecător, de ani 36, domiciliat... pentru nici un fapt penal în această cauză.

Data la Cabinetul nostru din Brașov, azi 18 Iulie 1930.

(ss) Dr. R. Busser.

Grefier, (ss) Zernovean.

NOTA. — Cabinetul de Instrucție, cercetând trei fapte puse în sarcina învinuitului dă prezenta Ordonanță de neurmărire. Nu putem fi de acord cu această ordonanță pentru următoarele motive:

În ceea ce privește chestiunea revolverelor ne mirăm că instrucția nu a căutat să elucideze ce a determinat aducerea faptului la cunoștința Parchetului din moment ce „predarea lor fusese făcută”. Era interesant de cercetat cum fusese făcută predarea și această operațiune nu se putea constata decât din dosarul cauzei și din dosarul prezidial de executări al instanței reclamante, dosare care însă nu au fost cerute spre cercetare. Dacă ele ar fi fost cercetate, s'ar fi văzut că unul din revolvere a fost primit la judecătorie în ziua de 24. VI. 929, în timp ce învinuitul cu mâna sa a scris în prezidial că l'a predat în ziua de 12. VI. 929, adică mai înainte să fie sosit la instanță! S'ar mai fi văzut că contravențiunea ce privea acest revolver corp delict a avut primul termen de judecată la 26 Septembrie 1929 și deci nu se putea ca mai înainte de terminarea procesului să se predea corpul delict instanțelor militare. La aceasta adăogându-se și faptul că autoritățile militare au comunicat că nu s'a făcut predarea, aceasta înainte de a se fi sesizat Parchetul, iar după sesizare,

comunică că predarea s'a făcut, erau indicii serioase care să determine instrucția să se convingă dacă revolverele există, și în cazul când există, *dacă sunt cele depuse corp delict.*

A conchide în felul cum face ordonanța înseamnă a lua de adevărate faptele astfel cum le descrie învinuitul fără ca ele să fie controlate cu mijloacele ce erau la îndemână.

Trecem la a doua învinuire. Cetățeanu X este trecut într'un registru de executări penale ca și cum ar fi achitat lei 2000 sub chitanța No. 6721. În realitate cetățeanu fusese achitat la Tribunal și deci nu putea fi trecut în registru. Învinuitul nu a justificat această operațiune, iar ordonanța se mulțumește să găsească operațiunea inexplicabilă. *Și cu drept cuvânt din moment ce nu a cerut să vadă dosarul!* Dacă s'ar fi cercetat dos. 1297 s'ar fi găsit scris de învinuit un număr fals de chitanță ca să dea aparență că condamnatul a achitat amenda. S'ar mai fi văzut că tot învinuitul a reținut mandatul de arestare respectiv, fapt ce reiese dintr'o adresă a unui post de jandarmi. În registru însă falsul din dosar l'a operat *alături* trecând Nr. chitanței în dreptul cetățeanului X, numele celor doi indivizi urmându-se. Dacă s'ar fi unit deci aceste *constatări din acte oficiale* cu constatările din registru, operațiunea ar fi încetat de a fi „inexplicabilă” și ar fi devenit foarte străvezie.

A treia învinuire comportă în fine și o altă analiză decât cea în fapt. Învinuitul primește 2000 lei dela 2 condamnați, le dă chitanță având prudența de a nu o data; operează în registrul de executări că condamnații au achitat cu chitanțele No. și No. amenda și semnează operațiunea. Întâmplător se descopere faptul și el e relatat Parchetului. Ordonanța conchide că faptul, recunoscut de altfel și de învinuit, nu întrunește elementele vreunei infracțiuni. De ce? Învinuitul a afirmat și a fost crezut, că a trimis banii la Percepție prin Februarie, dar Percepția a refuzat liberarea chitanțelor pentru că nu i se aduseseră copiile de pe sentință. E pentru prima oară când aud că se poate susține și mai ales se poate crede, că la plata unei amenzi se cere copie de pe sentință! E suficient a spune în folosul cui se face depunerea și fiscalul primește orice sumă. Dar mai departe. Neprimindu-i-se banii, învinuitul ocupat cu prezidarea unor alegeri în Basarabia, spre a nu se face executarea în contra celor ce-i plățiseră, a făcut în registru operația ca și cum s'ar fi plătit suma, trecând numere fictive de recepisă. Instrucția a găsit că ar fi de bună credință o astfel de „mențiune” și că ar avea de scop să oprească executarea. Dar cinstit nu era ca în registru să treacă învinuitul „bani sunt la mine”. Învinuitul nu știa că el nu e receptor și nu poate primi amenzi? Instrucția nu știe că controlul executărilor se face după registru și că odată operat în el, operațiunea e ținută reală, și că numai în cazuri de dubiu, cazuri extrem de rare, se controlează dosarul în care pe lângă mențiunea executării trebuie să fie alături și mandatul de arestare anulat? Instrucția se sprijină pe faptul că dosarul era ținut în evidență totemai fiindcă mențiunea falsă era de bună credință. E o afirmațiune făcută numai fiindcă nu s'a cerut spre cercetare dosarul. Dosarul era ținut în evidență fiindcă condamnării (erau și alții afară de cei cărora le luase banii) toți ceruseră termen de plată iar învinuitul admițându-le cererea retrăsese mandatele de arestare, după aceea încasase banii dela cei doi, urmând ca celorlalți la expirarea termenului să li se trimeată din nou man-

datele. Pentru ceilalți condamnați era ținut dosarul în evidență, iar nu datorită bunei credințe a învinuitului. Ordonanța califică faptul falsificării registrului ca o ușurință și o naivitate a inculpatului. Ne permitem să credem că drept învinuitul nu merită această calificare și avem această credință bazându-ne pe faptele reale ce le-a comis. Din dosar se vede că la data de 3. 1. 1930 condamnații li se admiseseră o păsuire de una lună, iar „mențiunea „naivă” a învinuitului că ei au achitat sumele poartă data 22. XI. 1929 și 22. XII. 1929, numai din acest aranjament se putea vedea intențiunea bine reliefată a învinuitului. Ordonanța în concluzii constată că ar putea fi plauzibilă justificarea învinuitului că a trecut numere de chitanțe false ca să-i servească drept mențiune. Ne bucură faptul că ordonanța întrebându-l termenii „ar putea” face dovada că nu prea e convinsă și ea.

Stabilind faptele de mai sus pe bază de dovezi ce rezultă din acte oficiale suntem siliți a constata că ordonanța păcătuiește din două puncte de vedere: din felul cum a cercetat faptele și din modul cum le-a calificat. Spre deosebire de art. 102 per. pen. maghiară, în sistemul procedurii române aplicabilă și în Ardeal din anul 1925, judecătorul de instrucție are misiunea de a lua toate măsurile necesare pentru descoperirea infractorilor, pentru adunarea probelor și pentru a se pronunța prin ordonanță definitivă dacă e cazul sau nu, ca învinuitul să fie dat în judecată. Trăsăturile generale în care trebuie făcută instrucția sunt schițate perfect în importanta circulară din 1920 semnată de d-l I. Ionescu-Dolj pe atunci Procuror-General al Curții de Apel București. Prin ea se arată importanța interogatorului învinuitului, interogator care trebuie verificat în amănunt. Se mai specifică că o instrucție completă trebuie să găsească răspuns la trei întrebări: cine este prevenitul?, ce a făcut și pentru ce?

Dacă s'ar fi căutat aceste răspunsuri s'ar fi putut căpăta informațiuni de valoare asupra învinuitului. S'ar fi putut afla antecedentele sale, în speță, cauzele mutării sale disciplinare, motivul demisiunii sale, starea sa materială, etc. La întrebarea, ce a făcut? nu s'ar fi găsit răspunsul decât *cerându-se spre cerceiare* dosarele pe baza cărora noi am descris faptele de mai sus; iar la ultima întrebare, răspunsul ar fi rezultat din cea dintâi. Ordonanța a disprețuit întreg acest sistem de instrucție.

Dar în fine Ordonanța, grație mărturisirei învinuitului și a chitanței ce acesta singur o eliberase, stabilește faptul că învinuitul a trecut în registru numere fictive de chitanțe dând astfel aparența că condamnații au achitat amenda Statului. Se neglijează faptul că abea după sesizarea Parchetului învinuitul depune banii ce până atunci îi păstrase! Ordonanța califică acest fapt mărturisit și dovedit ca o simplă abatere profesională, socotind că ar fi posibil ca printr'un fals grosolan să se facă un „memento” într'un registru oficial! Bunul simț refuză o astfel de interpretare a faptelor. Se mai bazează ordonanța pe faptul că nimeni nu a fost păgubit prin o asemenea procedură, fapt ce contrazice în mod flagrant cuprinsul articolelor pe care le vom cita mai jos. Această interpretare atât a faptelor cât și felul încadrării lor față de textul clar al legii, echivalează cu o abrogare judecătorească — lucru cu totul imposibil — a infracțiunii prevăzută de art. 391—394 cod pen. maghiar. Iată textul art. 391: „Cel ce întocmește un înscris public fals sau falsifică un înscris public adevărat, prin modificarea cuprinsu-

lui său, fie acel înscris public din țară sau din străinătate, dacă din această cauză rezultă sau poate rezulta leziunea vreunui drept al unei persoane, săvârșește crima plăsmuirii de scrisuri publice și se va pedepsi cu reclusiunea până la 5 ani”. Art. 392: „Cel ce săvârșește infracțiunea prevăzută de art. precedent cu cugetul de a dobândi pentru sine sau pentru altul folos material nedrept sau de a cauza cuiva daune în avutul său, se va pedepsi cu temniță grea până la 5 ani”. Art. 393: Funcționarul public care în exercițiul funcțiunii sale întocmește un înscris public fals sau falsifică un înscris public adevărat și din această cauză rezultă sau poate rezulta vătămarea vreunui drept al unei persoane, se va pedepsi cu temniță grea de la 5 până la 10 ani. Art. 394:

„Este plăsmuire de înscrisuri publice și se va pedepsi conform dispozițiilor art. 393 dacă funcționarul public înscrie în procesul verbal sau într'un registru al autorității publice, ce redactează sau ține în această calitate sau în înscrisul, ce întocmește în calitate sa de funcționar public, vreun fapt esențial fals, dacă eliberează un extras legalizat, fals sau dacă falsifică vre-o inscripțiune esențială dintr'un proces verbal, dresat de o autoritate publică sau dintr'un registru al autorității publice”.

Se vede clar că în cazul nostru era suficient să se constate o posibilitate de pagubă, astfel că și în această privință Ordonanța greșește când afirmă că întrucât nimeni n'a fost păgubit, elementele faptului penal nu sunt întrunite.

Astfel fiind ordonanța definitivă de mai sus constituie un adevărat act de caritate rămânând ea viitorul să arate dacă învinuitul l'a meritat sau nu.

Gernatu, 6 Septembrie 1930.

AL. COSTACHI
Judecător

S'a pus sub presă în Editura „Curierul Judiciar” și va apare în curând:

STUDII DE PROCEDURĂ CIVILĂ VOL. I
de Gh. Popescu, Președinte Trib. Ilfov.

În curând va apare:
CODUL TRANSPORTURILOR ADNOTAT cu doctrina și jurisprudența de Petre Al. Mănescu, Avocat al C. F. R. cu o Prefață de I. Ionescu-Dolj, Președinte la Consiliul Legislativ.
Vol. format mare cuprinde peste 800 pagini și în Anexe are toate legile, regulamentele, tarifele și convențiunile cu privire la transport.

A apărut :

CURS DE DREPT ȘI PROCEDURĂ PENALĂ de D-1 V. Dongoroz, cuprinzând noțiuni asupra întregii materii a dreptului și proc. penale, cu aplicațiuni speciale la funcționarii publici.
În depozit la Librăria „Curierul Judiciar” S. A. Lei 200

A apărut : în Editura Curierului Judiciar :
DREPT COMERCIAL COMPARAT. vol. I, de M. HACMAN, Profesor de Drept comercial la Universitatea din Cernăuți.

Acest volum, format mare, având 840 pagini cuprinde:
Partea Generală. — Dreptul comerțiantului fizic. — Dreptul obligațiunilor comerciale.
Prețul 500 lei